

[Esther Malling Pedersen.]

Det var karakteristisk, at da man i Tyskland vilde ensrette Ungdommen, fratog man allerførst Hjemmene enhver Indflydelse. Man var klar over, at skulde man lamme Folkets Hjerte, maatte alt Liv i Hjemmene først ødelægges. Det danske Samfund har jo aldrig nogen Sinde med Vold frataget Hjemmene noget som helst af deres Myndighed og Indflydelse, men naar denne alligevel er svækket, hvad den bevisligt er — det er noget, vi alle kan se og er nødt til at erkende —, skyldes det mange Aarsager, der ligesom spiller ind og kæder sig til hinanden: de forringede Betingelser for Hjemmeliv, som den moderne Udvikling har skabt, daarlige Boligforhold, Arbejdsforhold, der tvinger baade Far og Mor bort fra Hjemmet hele Dagen igennem, den Omstændighed, at man ikke har noget at beskæftige Børnene med i Hjemmene, og tillige den Konkurrence, som paaføres Hjemmene gennem de offentlige Foranstaltninger, som drager og tiltaler Ungdommen og Børnene — mange, mange Aarsager, alt for mange til, at de her vilde kunne regnes op eller at man kan gaa i Enkeltheder med Hensyn til dem. Men tilbage staar den Kendsgerning, at Hjemmene fra at være et Centrum i Samfundets og Folkets Tilværelse, som Lærested og Voksested for den opvoksende Slægt, er ligesom gledet ud i Periferien i Samfundets Bevidsthed og et Stykke ned i Rækken af de Værdier, af de Faktorer, der regnes med, netop naar der tales om Folkets og Landets Fremtid.

Meget af den Lovgivning, som berører Børn og unge, er netop skabt ud fra den Forudsætning, at Hjemmene ikke magter Opgaven. Og det er ogsaa fuldkommen rigtigt. Kravene, Dimensionerne, er i mangfoldige Tilfælde blevet saa store, at Hjemmene virkelig ikke magter at klare Opgaverne. Men et folkestyret Land maa ikke glemme, at der er een Opgave, som Hjemmene, og *kun* Hjemmene, magter, og det er at give Børn og unge den positive Indstilling til de folkelige og etiske Værdier, som et Folk ikke kan undvære, hvis det vil leve. Og her ligger i mine Øjne det foreliggende Lovforslags maaske allerstørste Betydning.

For første Gang i lange Tider kaldes der her fra Lovgivningens Side paa Hjemmene og gives der dem et Tillidsvotum. Loven siger ikke noget som helst om, hvilken Skoleform der er den bedste. Det kan den heller ikke, og det skal den ikke — de kan være gode hver for sig. Men Loven siger — i hvert Fald kan jeg ikke læse den rettere — til Hjemmene: Det er jer, der har Ansvaret

for, hvad det bliver for en Slags Mennesker, der vokser op i Danmarks Hus. Det er jeres Ansvar, det er jeres Opgave at varetage Opdragelsen af den opvoksende Slægt. Dertil kan I kun i de allerfærreste Tilfælde undvære Skolens Hjælp, og derfor skal I nu have Ret til selv at afgøre, hvilken Skole der vil yde jer den bedste Hjælp i denne Opdragergerning, og I skal ogsaa have Mulighed for at skabe en saadan Skole, hvis den ikke allerede findes. Og det vil den gøre i mangfoldige Tilfælde, en Skole, som Forældrene udmærket godt vil kunne bruge.

Forslaget er i mine Øjne paa een Gang en Anerkendelse af Hjemmene og et „Vaagnop“ til Hjemmene. Nu bliver der virkelig for Alvor Mening i at interessere sig for Skolen og prøve at komme til Klarhed over, om den Skole, som forefindes, giver Børnene det Livssyn, de efter Forældrenes og Hjemmenes hele Indstilling har Brug for; og hvis den gør det, hvad den i mangfoldige Tilfælde vil gøre, maa en saadan vaagnende Interesse fra Hjemmenes Side betyde en Styrkelse for den forhaandenværende Folkeskoles Liv, og gør den det ikke, er der altsaa skabt Mulighed for at oprette en Skole, der giver Udtryk netop for det, som Forældrene ønsker, Børnene skal møde i deres Skoletid, virkelig Mulighed for at skabe en Skole som Udtryk for Hjemmenes Myndighed og deres vaagne Samvittighed. Det er jo Meningen med denne Lov, at den skulde bruges, men ikke misbruges. Den skulde meget nødig misbruges af Kværuanter til at skabe Vanskeligheder for en god Folkeskole, men den skulde gerne bruges i saa stor Udstrækning og paa saa sund og naturlig og god Maade, at den kunde blive Hjemmenes Svar paa det Tillidsvotum, som her bliver givet dem. Loven giver Hjemmene større Myndighed og dermed større Ansvar, og den er dermed ogsaa med til at give dem den Placering i Samfundet, som Hjemmene maa have i et folkestyret Samfund.

Jeg vil gerne takke den højtærede Undervisningsminister for dette, efter min Opfattelse meget værdifulde Lovforslag, og jeg kan tilsige mit Partis Støtte til dets hurtige Fremme.

Bonnichsen: Det foreliggende Lovforslag er meget betydningsfuldt i mange Henseender og kan uden Tvivl faa vidtrækkende Konsekvenser. Lovforslaget begynder, synes jeg, med en ret vag Definition af Begrebet Friskole. Jeg vilde ønske, at de Ord, hvormed den højtærede Minister indledede sin